

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto oikeusministeriölle hallituksen esityksen luonnoksesta laeiksi kuluttajansuojalain, jätelain ja kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain muuttamiseksi

Kuluttajansuojalakia koskevan esitysluonnoksen perusteella saa hyvän käsityksen asian taustasta, tavoitteista ja keskeisistä ehdotuksista. Vaikutuksia on käsitelty melko monipuolisesti, mutta esityksen yritysvaikutuksia tulisi tarkentaa.

Esitysluonnoksen keskeisimmät puutteet ja kehittämiskohteet

- Esityksessä olisi hyvä antaa suuntaa antava euromääräinen arvio elinkeinonharjoittajiin kohdistuvasta hallinnollisesta taakasta.
- Esityksessä olisi hyvä tarkentaa pienille tai keskisuurille yrityksille aiheutuvia vaikutuksia. Onko mahdollista, että kestävyysmerkintää koskevat vaatimukset johtavat siihen, että mikroyritykset tai pienyritykset luopuvat kokonaan ympäristömerkkien käytöstä, jos ne eivät vastaa direktiivin vaatimuksia?
- Esityksessä ei ole arvioitu esityksen vaikutuksia tavaroiden valmistajiin. Kannustaako ehdotettu sääntely tavaroiden valmistajia valmistamaan kestävämpiä tuotteita?

1. Hallituksen esitysluonnoksen keskeinen sisältö

Tässä esitettävä kuvaus on suora lainaus esitysluonnoksen ”esityksen pääasiallinen sisältö” -jaksosta:

”Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kuluttajansuojalakia, jätelakia ja kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annettua lakia. Muutoksilla pantaisiin täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi kuluttajien vaikutusmahdollisuuksien lisäämisestä vihreässä siirtymässä parantamalla suojaa sopimattomilta menettelyiltä ja parantamalla tiedottamista (vihreän siirtymän

kuluttajansuojadirektiivi) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi tavaroiden korjaamista edistävistä yhteisistä säännöistä (tavaroiden korjaamisdirektiivi).

Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin täytäntöön panemiseksi ehdotetaan erinäisiä muutoksia ja täydennyksiä, jotka koskevat markkinoinnissa annettavia tietoja sekä elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvollisuutta ennen sopimuksen tekemistä. Muutoksilla pyritään yhtäältä lisäämään kuluttajien tietämystä hyödykkeiden ympäristövaikutuksista ja toisaalta puuttumaan totuudenvastaisten tai harhaanjohtavien ympäristöväättämien esittämiseen. Sääntelyn noudattamisen varmistamiseksi muutoksia ehdotetaan myös kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain seuraamusmaksuja koskeviin säännöksiin.

Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöön panemiseksi ehdotetaan, että määrättyjen tavaroiden valmistajille asetettaisiin velvollisuus tarjota kuluttajille korjauspalveluita tietyssä laajuudessa silloinkin, kun kyse ei ole myyjän tai valmistajan vastuulla olevasta tavaran vikaantumisesta. Lisäksi esitetään täsmennyksiä virheen oikaisua tavarankaupassa koskeviin säännöksiin. Uutta olisi myös sääntely eurooppalaisesta korjaustietolomakkeesta, jota tavaroiden korjaajat voisivat halutessaan käyttää. Jätelakiin lisättäisiin varaosien ja työkalujen tarjoamiseen liittyviä säännöksiä sekä säännöksiä tavaroiden korjaamisen estävistä kielletyistä sopimusehdoista ja käytännöistä. Näillä säännöksillä olisi merkitystä myös elinkeinonharjoittajien välisessä suhteessa.”

2. Arvio hallituksen esitysluonnoksesta ja vaikutusarvioinneista

2.1 Yleiset huomiot

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksesta saa käsityksen esityksen taustasta, tavoitteista ja keskeisistä ehdotuksista. Esitysluonnoksessa on kuvattu asiaan liittyvä keskeinen kansallinen ja EU-lainsäädäntö. Esitysluonnos on kuitenkin hieman raskaslukuinen. Tähän saattaisi auttaa EU-säädösten pääasiallista sisältöä koskevan jakson tiivistäminen. Esitysluonnoksessa kuvatut esimerkit kuluttajiamiehen ratkaisukäytännöstä auttavat hahmottamaan, millaiset ilmaisut voivat olla harhaanjohtavia ympäristömarkkinoinnissa.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksen vaikutusarviointia koskevassa jaksossa on tuotu esille selvityksiä esimerkiksi tavaroiden korjauspalveluiden laajentamisen mahdollisuuksista sekä ihmisten suhtautumisesta ympäristömerkkeihin ja -väittämiin. Nämä antavat hyödyllistä lisätietoa nykytilasta.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on kuvattu suppeasti muiden maiden suunnitteleimia tai toteuttamia keinoja vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin sekä tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöönpanemiseksi. Katsauksesta saa kuitenkin käsityksen, että Pohjoismaissa täytäntöönpanotoimissa ollaan vielä varsin alkuvaiheessa.

Esitysluonnoksessa tuodaan esille, että vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiiviin perustuvat markkinointisäännökset kestävyysmerkinnöistä ja ympäristöväärittämistä aiheuttavat haasteita ja uusia vaatimuksia elinkeinoelämälle. Elinkeinonharjoittajien on ehdotetun uuden sääntelyn tullessa voimaan joko muutettava tai poistettava tuotteista sellaiset ympäristömerkit, jotka eivät vastaa direktiivin vaatimuksia. Huolena on se, että uusi sääntely voi aiheuttaa tarpeetonta hävikkiä. Elinkeinonharjoittajien piirissä ehdotetulle sääntelylle on toivottu riittävää siirtymäaika. Esitysluonnoksen mukaan Euroopan komissio pohtii vielä toimenpiteitä edellä mainitun ongelman ratkaisemiseksi, joten kansallisista toimenpiteistä ei ole vielä tehty lopullisia ratkaisuja.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksen muita toteuttamisvaihtoehtoja koskevassa jaksossa on tuotu esille kestävyysmerkintöihin liittyvä ongelma ja sen kansalliset ratkaisuvaihtoehdot siinä määrin kuin se tällä hetkellä on mahdollista. Esityksen jatkovalmistelussa tulisi kuitenkin täsmentää, mikä voisi olla Suomen näkökulmasta tarkoituksenmukaisin tapa toimia tarpeettoman hävikin syntyminen estämiseksi.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on kuvattu keskeinen lausuntopalaute ja se, millä tavalla esitysluonnosta on täydennetty tai muutettu lausuntopalautteen perusteella.

2.2 Taloudelliset vaikutukset

Esitysluonnoksen mukaan jatkossa olisi kiellettyä sellaisen kestävyysmerkinnän esittäminen, joka ei perustu sertifiointijärjestelmään tai jota viranomaiset eivät ole vahvistaneet. Tämä tarkoittaisi sitä, että vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin täytäntöönpanoon liittyvän sääntelyn voimaantulon myötä sellaiset kestävyysmerkinnät, jotka eivät täytä direktiivin vaatimuksia, on poistettava tai peitettävä tuotteista ja palveluista. Esitysluonnoksen mukaan kestävyysmerkintöjen poistaminen ja siihen liittyvät toimenpiteet (esimerkiksi varastojen läpikäynti ja poistettavien tuotteiden hävitys) voivat aiheuttaa merkittäviä taloudellisia vaikutuksia elinkeinonharjoittajille.¹

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on kuvattu esityksen vaikutuksia elinkeinonharjoittajille. Vaikutuksia on kuvattu erityisesti vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin vaatimusten näkökulmasta. Lisäksi esitysluonnoksessa käy ilmi ne toimialat, joihin ehdotettujen muutosten vaikutukset voivat erityisesti kohdistua. **Arviointineuvosto ehdottaa**, että elinkeinonharjoittajiin kohdistuvasta hallinnollisesta taakasta olisi hyvä antaa suuntaa antava euromääräinen arvio.

Arviointineuvosto tuo esille, että pienillä ja keskisuurilla yrityksillä on todennäköisesti pienemmät mahdollisuudet muuttaa tuotteidensa tai palveluidensa kestävyysmerkintöjä sellaisiksi, että ne perustuvat sertifikaattiin tai ovat viranomaisten vahvistamia. **Arviointineuvosto katsoo**, että esityksessä olisi siten hyvä tarkentaa pienille tai keskisuurille yrityksille aiheutuvia vaikutuksia. Onko mahdollista, että

¹ Esitysluonnoksessa todetaan, että esimerkiksi elintarvikemarkkina-alalta saadun arvion mukaan yhdellä yrityksellä mahdolliset kustannukset voivat kohota 10 000–300 000 euroon yrityksen koon mukaan.

kestävyyserkintää koskevat vaatimukset johtavat siihen, että mikroyritykset tai pienyritykset luopuvat kokonaan ympäristömerkeistä, jos ne eivät vastaa direktiivin vaatimuksia?

Esitysluonnoksen mukaan ympäristöväättämien esittämistä ja kestävyysmerkintöjä koskevat vaatimukset voivat saattaa ainakin samansuuruiset elinkeinonharjoittajat keskenään tasapuolisempaan kilpailuasetelmaan. Sen sijaan pienempien elinkeinonharjoittajien mahdollisuus kilpailla kestävyysmerkinnöillä voi heikentyä suurempiin toimijoihin nähden ottaen huomioon edellä todettu siitä, että kasvavat kustannukset voivat estää sertifioitujen merkintöjen käytön. **Arviointineuvosto katsoo**, että esityksessä on tuotu esille vaikutuksia yritysten väliseen kilpailuun. Esityksessä olisi kuitenkin hyvä pohtia, onko mahdollista, että joillakin aloilla kestävyysmerkinnät voisivat aiheuttaa pienille yrityksille esteen markkinoille pääsyyn.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että tavaran valmistajalla olisi velvollisuus korjata tavara kuluttajan pyynnöstä maksutta tai kohtuullista korvausta vastaan silloinkin, kun kyse ei ole myyjän tai valmistajan vastuulla olevasta tavaran vikaantumisesta vaan esimerkiksi tavaran normaalista kulumisesta.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa ei ole arvioitu esityksen vaikutuksia tavaroiden valmistajiin. Esitysluonnoksessa ei ole esimerkiksi arvioitu sitä, kannustaako ehdotettu sääntely tavaroiden valmistajia valmistamaan kestävämpiä tuotteita.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa olisi hyvä tarkentaa, voivatko esityksen vaikutukset kohdistua eri tavoin elinkeinonharjoittajiin riippuen siitä, valmistaa elinkeinonharjoittaja tavaroita, joita ostetaan ja käytetään usein (esimerkiksi elintarvikkeet, pesuaineet) vai tavaroita, joilla on lähtökohtaisesti pitkä käyttöikä (esimerkiksi huonekalut). Tavaroiden myyntisykli vaikuttaa esimerkiksi siihen, miten nopeasti tavarat, joissa ei ole direktiivin vaatimusten mukaisia ympäristömerkkejä, kiertävät varastosta myyntiin.

Arviointineuvoston käsityksen mukaan esimerkiksi kotivakuutus korvaa rikkoutuneen tavaran ensisijaisesti korjaamalla sen, jos korjaaminen on järkevää ja mahdollista. Vasta jos tavaraa ei ole mahdollista korjata, vakuutus korvaa uuden vastaavan tuotteen. **Arviointineuvosto katsoo**, että esityksessä olisi hyvä pohtia, voiko esityksellä olla vaikutuksia vakuutusyhtiöiden tai muiden tahojen tarjoamiin vakuutuksiin sellaisten tuotteiden osalta, jotka kuuluvat jatkossa tavaroiden korjaamisvelvollisuuden piiriin. Voiko esityksellä olla vaikutuksia esimerkiksi kotivakuutusten tai tuoteturvavakuutusten korvausehtoihin?

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on arvioitu riittävästi kuluttajiin kohdistuvia vaikutuksia.

2.3 Ympäristövaikutukset

Esityksellä arvioidaan olevan myönteisiä ympäristövaikutuksia. Esitysluonnoksessa todetaan esimerkiksi, että tavaroiden korjaaminen vähentää tavaroiden ennaikaista hävittämistä, jätteiden määrää sekä samalla jätteiden käsittelystä aiheutuvia kielteisiä ympäristövaikutuksia. **Arviointineuvosto katsoo**, että esityksen ympäristövaikutuksia on arvioitu riittävästi.

Esitysluonnoksessa ehdotettu korjaamisvelvollisuus koskisi ainoastaan tiettyjä kestokulutushyödykkeitä, kuten useita kodinkoneita ja matkapuhelimia. Esitysluonnoksesta käy ilmi, että Suomessa korjaajista on yleisesti arvioiden pulaa ja korjauspalvelut ovat keskittyneet lähinnä isoihin kaupunkeihin. Huoltojonot ovat pitkiä ja ehdotettu uusi sääntely voi edelleen kasvattaa huoltojonoja. Lisäksi esitysluonnoksessa todetaan, että kuluttajat ovat usein taipuvaisia valitsemaan virheettömän tavaran sen sijaan, että he korjauttaisivat tavaran. **Arviointineuvosto tuo esille**, että edellä mainitut seikat voivat johtaa siihen, että esityksen myönteiset ympäristövaikutukset eivät välttämättä toteudu siinä määrin kuin esitysluonnoksessa on arvioitu.

2.4 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on arvioitu riittävästi vaikutuksia viranomaisiin. Ehdotetun sääntelyn myötä kuluttaja-asiamiehelle sekä Lupa- ja valvontavirastolle tulisi eräitä uusia tehtäviä, mutta työmäärän ei arvioida kasvavan merkittävästi.

3. Lainsäädännön arviointineuvoston lausuma

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto on annettu kuluttajansuojalain, jätelain ja kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä (hankenumero: OM033:00/2024), jonka oikeusministeriö toimitti arviointineuvoston käyttöön sähköpostitse 20.1.2026. Lausunto on julkinen.

Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa tyydyttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että esitysluonnosta korjataan neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

Helsingissä 11. helmikuuta 2026

Eeva-Liisa Inkeroinen

Lainsäädännön arviointineuvoston puheenjohtaja

Essi Römpötti

Johtava asiantuntija, lainsäädännön arviointineuvoston sihteeri

Yhteystiedot:

Valtioneuvoston kanslia
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
vnk.fi
p. 0295 16001

Liite 1 Arviointineuvoston käyttämät standardilausumat

5. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää kiitettävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvostolla on vain vähäisiä lisäsehdotuksia hallituksen esitysluonnokseen.

4. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää hyvin lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitysluonnosta täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

3. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa tyydyttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että esitysluonnosta korjataan neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

2. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa välttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Hallituksen esitysluonnoksessa on olennaisia puutteita ja esitysluonnosta tulee korjata neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

1. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnoksen puutteet ovat niin merkittäviä, ettei esitysluonnos täytä lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimuksia. Hallituksen esitysluonnoksen pohjalta ei pysty muodostamaan riittävää ja perusteltua käsitystä esityksestä, eikä sen taloudellisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Ilman puutteellisuuksien korjaamista on vakavasti harkittava, voiko hallituksen esityksen antaa eduskunnan käsiteltäväksi.*

* Viimeinen virke jätetään pois niissä tilanteissa, kun esitystä ei käytännössä voida vetää pois.